

Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

Húspiaci folyamatok és a tej állatjóléti támogatás

Így a karácsonyi szezon előtt két fontos dolog is történt a juh- és kecskégazdaság szereplői számára. Az egyik, hogy az utóbbi időszakban helyrebillent az árak viszonya és az árváltozások tendenciája: a könnyűbárny ára jelentősen emelkedett, és végre érdemben meghaladta a nehézbarány Európai Unió átlagárát. A másik, hogy sok éves kormányzati egyeztetés után sikerült végre megtalálni azt a támogatási formát, amelyben elismerik a tejtermelő juh- és kecsketerítők többletmunkáját és többletmunkaerő-foglalkoztatását.

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
27. évfolyam
2018/11

A szerkesztőbizottság tagjai: **Dr. Jávor András**, egyetemi tanár, a Juh Termékτανács elnöke, **Bátor Árpád**, a Juh Termékτανács elnökhelyettese, **Dr. Kukovics Sándor**, a Juh Termékτανács ügyvezető igazgatója, **† Dr. Békési Gyula**, a Juh Termékτανács nyugalmazott ügyvezető igazgatója
Szerkesztette: **Avar László**

Húspiaci folyamatok és a tej állatjóléti támogatás

Igy a karácsonyi szezon előtt két fontos dolog is történt a juh- és kecskeágazat szereplői számára. Az egyik, hogy az utóbbi időszakban helyrebillent az árak viszonya és az árváltozások tendenciája: a könnyűbárány ára jelentősen emelkedett, és végre érdemben meghaladta a nehézbárány Európai Unió átlagárát. A másik, hogy sok éves kormányzati egyeztetés után sikerült végre megtalálni azt a támogatási formát, amelyben elismerik a tejtermelő juh- és kecsketartók többletmunkáját és többletmunkaerő-foglalkoztatását. Ennek eredményeként „A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás” hatályát kiterjesztették a juh- és kecsketejágazatra is. Ezzel egy új három éves támogatási időszak veszi kezdetét, amelyben javul a juhtej- és a kecsketejtermelők helyzete – igaz, ez többletadminisztrációt követel meg tőlük. Természetesen az is igaz, hogy ezt a többletadminisztrációt egyébként is minden tejtermelőnek el kellene végeznie a saját érdekében.

Húspiaci folyamatok

A juh- és kecskehúságazatban több tényező határozza meg az elérhető értékesítési árat.

Az első mindenképpen a főtermékért (élő vágóállat vagy hús) elérhető ár, ami éven belül jelentős változásokon megy keresztül. Az EU-ban hagyományosan két időszakban nő iránta a kereslet, húsvét környékén és a karácsonyi ünnepek előtt. A hazai termelésüket még egy időszak befolyásolja erőteljesen: az olasz ferragusto ünnepe előtti hetek kereslete, július második felében és augusztus első felében.

A második árfolyásoló tényező e termékek elérhetősége, ami jelentősen hullámzik – immár tradicionálisan. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a húsvéti szezon keresletnövekedése mellett jelentős túlermeléssel is számolnunk kell ilyenkor, ami nem kis mértékben csökkenti az elérhető árakat az EU belső juh- és kecskehús vonatkozásában.

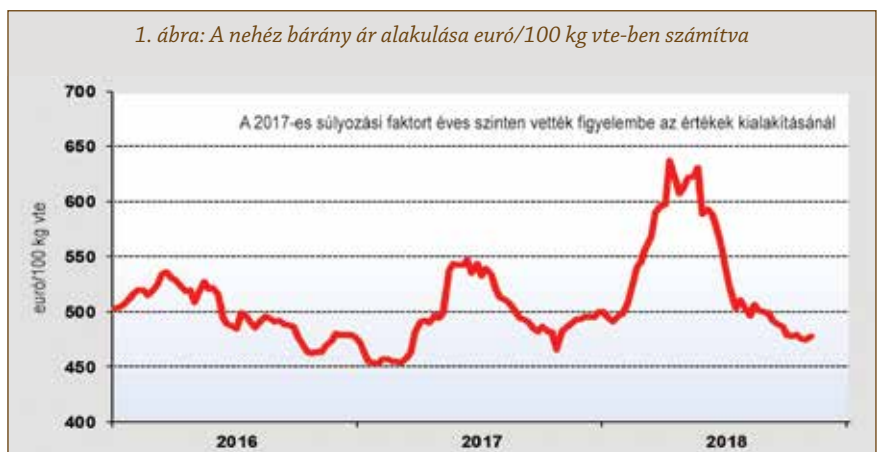
A harmadik tényezőnek a mindenkor beérkező import hús mennyiségét lehet tekinteni, illetve annak változását és összetételét (friss és a fagyasztott hús, a drága és az olcsóbb testrészek arányának változását). Ez az

import alapvetően az EU-15-ökben befolyásolja nagyobb mértékben az árakat és az elérhetőséget. Emellett az oda exportáló meghatározó országok EU-snál alacsonyabb árai, valamint a kényes időszakokra koncentrált beszállításaik ugyancsak jelentős hatással vannak a belső piac árszínvonalára, és végső soron az EU-beli termelők létére.

A negyedik tényező a húsfogyasztás helyi hagyománya. A görög, a brit, az ír, a francia, a spanyol, a portugál, az olasz, a német fogyasztók általában több kiskérődzőhúst igényelnek, míg a többi tagállamban kisebb e termékek kereslete, kevésbé részei a mindennapi fogyasztásnak.

A nyolcadik tényező az e húsféleségek étellé változtatásával kapcsolatos információk hiánya, illetve a receptek korlátozott ismerete. Az utóbbi két-három évtizedben sokat csökkent a hús kifogásolt faggyútartalma (és -borítottsága), emellett egyre inkább előtérbe kerül a kedvezőbb hús-csont arányú fajták, valamint az ezt eredményező hizlalási és takarmányozási technológiák használata a végtermék-előállításban. Igaz, egyes országokban (SP, FR, UK, GR, IT) némileg erősödött a hagyományos fajták szerepe, de ezek termelésében is javultak a takarmányozási és tartástechnológiai feltételek, és ennek következtében a húsminőség is.

1. ábra: A nehéz bárány ár alakulása euró/100 kg vte-ben számítva

Az ötödik tényezőnek a meghatározóan városiasá vált fogyasztást tekinthetjük, aminek során e húsféleségektől az olcsóbb baromfi- és sertéshús fogyasztása felé fordultak a vásárlók (meghatározóan a 2008-as gazdasági válságot követően), és ami főleg a gyorséttermek forgalmában érhető tetten.

A hatodik tényezőnek ezen ágazatok termelésének gyenge hatékonyságát tekinthetjük, ami főleg a baromfi- (meghatározóan a csirke-) és a sertéságazathoz képest szembe-tűnő. A „hatékonyság” azzal párosul, hogy a legeltetési állattartással járó életfeltételeket egyre kevesebben vállalják, és szinte állandósodott a munkaerőhiány az ágazatban.

A hetedik tényezőnek azt tekinthetjük, hogy ezek a húsféleségek nincsenek folyamatosan az áruházak polcain.

A kilencedik tényező az európai uniós és a tagállami támogatás, ami a gyenge termelési színvonal és hatékonyság ellensúlyozása mellett a teljes társadalomnak nyújtott ökológiai szolgáltatások elismerése, egyfajta ellenértéke. Ez a támogatás minden érintett tagállamban jelentős részét képezi a termeléssel elérhető bevételeknek, és olyan erős a hatása, hogy nélküle az ágazat mérete, termelése, valamint össztársadalmi szolgáltatásai drasztikus mértékben visszaesnének.

Elsősorban a magyarországi kiskérődző-ágazat kiviteli hagyományai (ami meghatározóan élő vágóállatokból áll) jelentik a tizedik befolyásoló tényezőt, amelyek egyébként meglehetősen kiszolgáltatottá teszik az ágazat szereplőit. Ebben természetesen benne van az a kereskedelmi „tradíció”, hogy nagyon

nehezen tudunk váltani az élőállat-kivitelről a hozzáadott értéket is tartalmazó húskivitelre, és azon belül is a konyhakész termékekre.

Mindezek előrevetítésével érdemes áttekinteni az EU juh- és a kecskehúspiacán történeteket.

Az EU piaci átlagárai

Mint már említettük, a 2018 tavasza és nyára vége közötti, szokatlanul magas nehézbáránnyár október végére visszazuhan az előző évek szintjére (1. ábra). A 640 €/100 kg vágott-test-egyenérték (vte) kivételesnek számító csúcstól, még a 2017 azonos időszakában mért csúcsot is mintegy 80 €/100 kg-mal meghaladta.

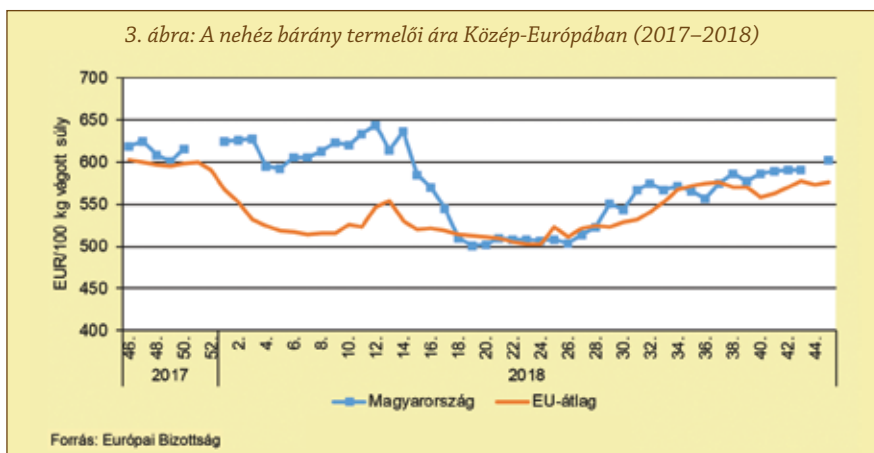
A jelenség mögött a piacon kialakult áruhiány lehetett, ugyanis ebben az időszakban kevesebb hús érkezett fő beszállítóinktól (Új-Zéland, Ausztrália stb.), és az EU báránytermelése (meghatározóan az Egyesült Királyság és Írországé, viszonylag kisebb mértékben Hollandiáé, Spanyolországé és Franciaországé) még nem volt piacképes állapotban ebben az időszakban. Ősz elején jelentek meg a piacon ezeknek az országoknak a bárányai, amivel helyreállt az egyensúly.

Egyes nyugati EU-tagállamokban az átlagár hasonló trendet követett, jóllehet a francia ár minden esetben lényegesen az átlagérték felett volt. Az is érdekes jelenség, hogy a spanyol nehézbáránnyár folyamatosan az átlagérték alatt volt, amit csak az ír bárány ára múlt alul az őszi elejei tömeges megjelenésével.

Ilyen magas nehézbáránnyár nem fordult elő az utóbbi évtizedben az EU-ban. Ez azt is jelenti, hogy ebben az időszakban 80–90 €/100 kg vte-vel, vagyis messze meghaladta a könnyűbáránnyár árát és az árvizonyok nagyon is kivételes „megfordulását” eredményezte.

Ez a kivételes helyzet állt vissza a megszokott mederbe őszre, azaz, ismét a könnyűbáránnyár lett 80–100 €/100 kg vte-vel magasabb a nehézbáránnyárnál. Ez a 2018. év 45. heti átlag értékeit tekintve 477,4 €/100 kg vte volt a nehézbáránnyár, illetve 576,1 €/100 kg vte a könnyűbáránnyár ára. Az előbbi esetében az ár 1,6%-kal maradt el a 2017-es átlagár szinttől. A könnyűbáránnyár ár előny visszamelkedése a megszokott különbségi szintre azzal együtt is megvalósult, hogy e 45. héten kalkulált átlagár 5%-kal a 2017-es szint alatt volt. A könnyűbáránnyár ára szokatlan mélységbe zuhan 2018 nyári időszakában (2. ábra).

Ez a szokatlan mélység ugyan szerencsére jelentősen elmaradt a 2017-es zuhanás mér-

tékétől, mégis jelentős figyelmeztetést jelent a termelőknek és a feldolgozóknak, valamint felhasználó kereskedelmek egyaránt. Ennek oka részben abban keresendő, hogy a piaci kereslet – fogyasztói szokás változás miatt – inkább a nehézbáránnyár felé fordul (nagyobb szeletek, jobb hús:csont arány), részben pedig a meglehetősen alacsony görög és román árak nem tudták kompenzálni a spanyol árak az átlagértékben.

Tekintettel arra, hogy a hazai ágazatból alapvetően még mindig a könnyűvágóbáránnyár kerül ki és jut el exportra, érdemes a hazai és az EU átlagár alakulását megvizsgálni (3. ábra).

Az első látásra megállapítható az ábráról, hogy az elvileg magas ár időszakában (húsvéti szezon) a hazai átlagár mintegy 100 €/100 kg vte-vel maradt el az EU átlagától, ami felveti részben az értékesítési szezon-, részben pedig az értékesítési súly nagysága újragondolásának sürgős szükségességét.

A könnyűbáránnyár ára is jelentősen eltérő volt tagállamonként, de az egyes tagállami árak között távolról sem volt akkora különbség tapasztalható, mint ami a nehézbáránnyár ára esetében megfigyelhető volt.

A Magyarország fő piacának számító Olaszország átlagára csak a 2018. 10.–14. hét között haladta meg érdemben az EU átlagárát, de ez év többi időszakában elmaradt attól. A könnyűbáránnyár ár esetében a legmagasabb spanyol érték javította az átlag értéket, de a mélyen leggyengébb görög ár azt meglehetősen lerontotta.

Az EU DG AGRI értékelése szerint a konkurens árak (alapvetően a nehézbáránnyárpiacon, mert könnyűbáránnyárt csak az EU-ban állítanak elő és visznek piacra) emelkedő trendet követtek az utóbbi hetekben (4. ábra). Ez azért is érdekes, mert a Közösségben előállított nehézbáránnyár ára kezd versenyképessé válni a belső piacon az ide érkező importtal.

Ezúttal már az USA árának lefutását is bemutatták, ami azért érdekes, mert egyes tagállamok (pl. Írország, az Egyesült Királyság) e piacra is be kívánják jutni a következő hónapokban – persze, az EU és az USA kereskedelmi megállapodását követően. Ezen a piacon – ahol a legnagyobb beszállító Ausztrália, amit Új-Zéland követ – lényegesen magasabb az ár, ami vonzóvá teszi az EU ide irányítható kivitelét.

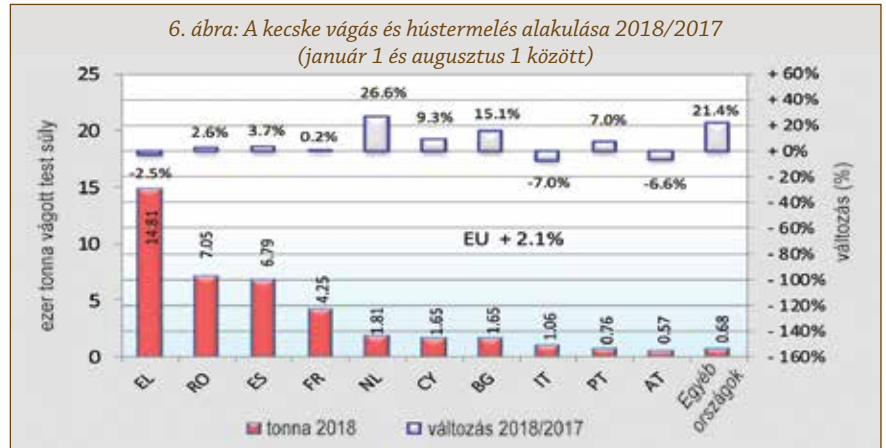

A hústermelés és a vágások

Az összes juh számában csökkenő trend volt megfigyelhető az utóbbi években. A csökkenés a 2015-ös (86,089 millió egyed), csaknem kétmillió egyedes növekedéshez képest következett be, amiből 2017-re másfél millió tűnt el (85,401 millió egyed maradt). Ebből az anyajuhok tettek ki mintegy 60 millió egyed.

Az előrejelzések további csökkenést mutatnak, bár az EU DG AGRI reményei szerint 2018-ban 0,5-0,8%-os emelkedésre azért sor kerülhet. Ezzel szemben a kecskeállományban 2013 óta (12,319 millió egyed) 2017-ig (12,243 millió egyed) évről évre folyamatos és fokozatos volt a növekedés, és a folyamat folytatódását remélik az EU-ban. Ezen a számon belül az anyaállomány nagysága enyhén meghaladja a 10 millió egyed.

A fentiekkel együtt, a DG AGRI kalkulációi szerint 2017-ben – az előzetes adatok alapján – nőtt a juhhústermelés (877 000 tonna), és 2018-ban tovább emelkedik (886 000 tonna). A teljes belső felhasználás a 2015-től (1,052 millió tonna) 2017-ig tartó (1,016 millió tonna) fokozatos csökkenése 2018-ban remélhetőleg (1,030 millió tonna) ismét emel-

kedik. E folyamat eredményeként – és az egy főre jutó belső fogyasztás további csökkenése miatt – az önellátottság szintje 2018-ban elérheti a 91%-ot.

Az EU juhhústermelésében az Egyesült Királyság (14,872 millió vágott egyeddel 29%-os részesedés) állt az első helyen 2017-ben. A rangsorban Spanyolország (9,833 millió egyed, 19%), Románia (6,441 millió egyed, 12%), Görögország (4,632 millió egyed, 9%), Franciaország (4,195 millió egyed, 8%), Írország és Olaszország (6-6%),

Németország és Portugália (3-3%) következnek. A többi fennmaradó tagállam összes részesedése 5%-ot tett ki.

A kecskehústermelésben természetesen Görögország állt az első helyen (2,005 millió egyed, 35%). Itt is Spanyolország állt a második (1,358 millió egyed, 23%) és Románia a harmadik helyen (0,909 millió egyed, 16%). Őket követte Franciaország (0,68 millió egyed, 12%), Portugália és Bulgária (3-3%), Hollandia és Olaszország (2-2%). A többi tagállam teljes részesedése csak 4% volt.

A 2018. január 1 és augusztus 1 közötti időszakban a vizsgált tagállamonként jelentősen eltérő folyamatok bekövetkeztére került sor (5. ábra).

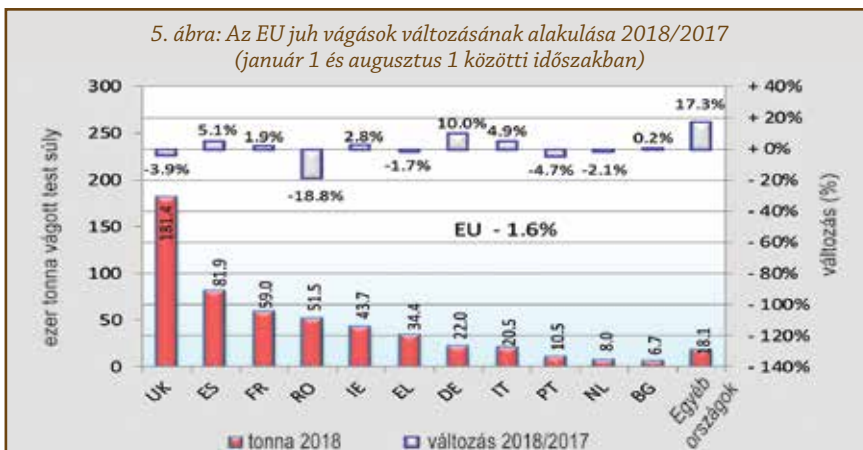
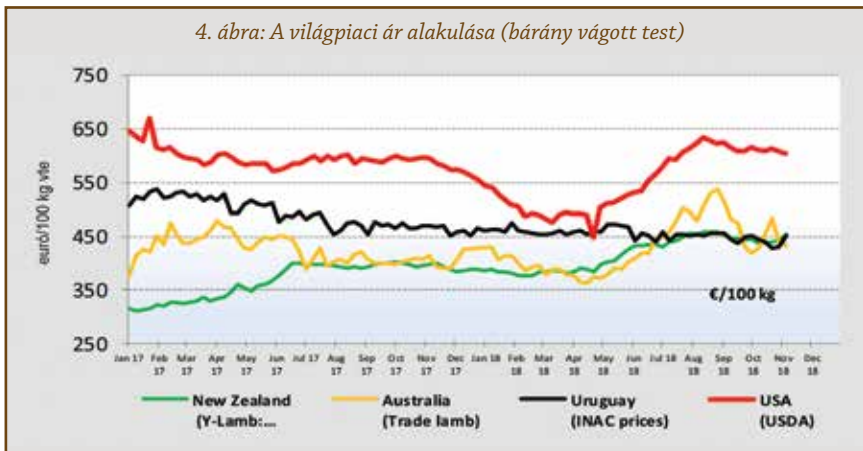
Romániában drasztikus volt a visszaesés, amiben a későbbi vágások játszhattak szerepet. Ugyancsak kevesebb állatot vágtak Portugáliában és az Egyesült Királyságban (UK), valamint Hollandiában (NL) és Görögországban (EL) is visszaesett a vágások száma.

Ezzel szemben, érdekes módon, Németország (DE), Spanyolország (SP), Olaszország (IT), Írország (IE), Franciaország (FR), és Bulgária adatai szerint ezekben az országokban több állatot vágtek, mint az előző év azonos időszakában.

E folyamatok eredményeképpen az EU 2018-as juhhústermelése várhatóan érzékenyen csökken (-1,6%).

Ezzel ellentétes képet mutat a kecskehústermelés az első hét hónap adatait vizsgálva (6. ábra).

Az olasz (IT), az osztrák (AT) és a görög (EL) adatok jelentős csökkenésével szemben áll a többi vizsgált tagország (Hollandia –NL; Bulgária – BG; Ciprus – CY, Portugália – PT; Spanyolország – SP, Románia – RO, és Franciaország – FR) növekedése. E két folyamat eredménye 2,1%-os emelkedés a 2017-es adatokhoz képest EU-szinten.

Az import

Az utóbbi két év első 8 hónapjának adatai szerint jelentős változás ment végbe az importált juhhús (és kecskehús) világpiacán. Továbbra is az EU a legnagyobb importőr, amit Kína és Hongkong importja követ, valamint az USA-é. A kínai import több mint 20 ezer tonnával nőtt, míg a másik két importőre mindössze néhány ezer tonnával növekedett. A negyedik és ötödik legnagyobb importáló ország Malajzia és Irán, amelyek közül az utóbbi csaknem megháromszorozta bevételét.

Ez a folyamat azért is érdekes, mert az új-zélandi kivitel néhány ezer tonnás emelkedése az EU-ba az előző időszak EU-importjának csökkenését (persze, Ausztrália kb. 2 ezer tonnás többletével együtt) növekedésre fordította (2016: 213 000 tonna, 2017: 181 000 tonna) (1. táblázat). Az első 8 és fél havi adatok alapján az EU importja a 2017-es 146 ezer tonnáról 2018-ban 150 ezer tonnára emelkedett.

A bemutatott adatokból egyértelműen látszik Új-Zéland és Ausztrália hatása. Előbbi adatainak 2, az utóbbi 15%-kal való növekedése 3%-kal növelte az EU által importált mennyiséget, csaknem függetlenül a többi beszállító adatának emelkedésétől vagy csökkenésétől.

Ezek az adatok alapvetően a brexit-tárgyalások miatt különösen figyelemre méltóak, mert ennek a két országnak az EU-ba irányuló exportja csaknem felerészben az Egyesült Királyságba érkezik (alacsony áron), ahonnan a drágább brit bárány kerül az EU kontinentális tagállamaiba (meghatározóan Franciaországba).

Az export

A világ juh és kecskehúskivitelében természetesen Új-Zéland és Ausztrália a meghatározók, és mindkettő jelentősen növelte kivitelét az első 8 és fél hónapban. Kivitelük mennyisége egyenként is elérte a 335–340 000 tonnát. Az EU kivitele volt a harmadik legnagyobb, bár annak nagysága csak az előbbieket töredékét tette ki. Az EU-t India, az USA és Uruguay követi, jelentősen elmaradva a 2017-es adataiktól.

Az EU élő vágóállatot és felnőtt állatot, valamint friss és fagyasztott húst egyaránt exportál, meghatározóan a Mediterráneum országaiba, illetve Hongkongba és Svájcba.

A rendelkezésre álló adatok szerint a 2016-os csúcsot követően (1,765 millió felnőtt állat és 852 ezer bárány) már 2017-ben visszaesés következett be (1,427 millió fel-

1. táblázat: Az EU-28 juh- és kecskehús importjának alakulása juh és kecske (tonna vágott test)

Időszak: január-szeptember			
Származási hely	2017	2018	változás %
	146 055	149 952	+ 3%
Új-Zéland	126 267	128 534	+ 2%
Ausztrália	11 489	13 216	+ 15%
Chile	1939	1803	- 7%
Macedónia	1929	1734	- 10%
Argentína	633	1451	+++
Izland	1055	1120	+ 6%
Norvégia	567	705	+ 24%
Egyéb	2177	1390	- 36%

Az egyéb beszállító országokat nem mutatják be külön.

Forrás: Eurostat

2. táblázat: Az EU-28 juh- és kecskehús exportjának alakulása juh és kecske (tonna vágott test)

Időszak: január-szeptember			
Kiszállítási cél	2017	2018	változás %
	76 380	65 141	- 15%
Líbia	27 384	20 102	- 27%
Jordánia	12 861	10 921	- 15%
Izrael	4137	5749	+ 39%
Hongkong	7312	4947	- 32%
Libanon	2132	3332	+ 56%
Svájc	3144	3073	- 2%
Törökország	1768	2083	+ 18%
Egyéb	17 643	14 935	- 15%

Forrás: Eurostat

nőtt juh és 950 ezer bárány), és átalakulás is az élőállat-kivitelben. Az első 8 és fél havi adatokat tekintve a csökkenés 2018-ban is folytatódik: 2017: 1,295 millió felnőtt juh és 822 000 bárány, 2018: 1,176 millió felnőtt juh és 764 000 bárány.

2018 első 8 és fél havi összesített kiviteli adatait tekintve a visszaesés mértéke

elérte a 15%-ot az előző évhez képest (2. táblázat).

Ez a 15%-os visszaesés alapvetően a Líbiába, Jordániába és Hongkongba irányuló kivitel drasztikus csökkenése miatt következett be. A Libanon, Izrael, és Törökország felé irányuló export örvendetes növekedése nem tudta kompenzálni ezt a visszaesést.

A tej-szerkezetátalakítást kísérő állatjóléti támogatás

A juh és kecske tejtermelés támogatása a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara ernyője alatt, az ágazati szervezetek (Juh Terméktanács, Magyar Juh- és Kecsketenyésztők Szövetsége, NAK Juh Alosztály, Magyar Juh- és Kecsketejgazdasági Közhasznú Egyesület, Debreceni Egyetem) együttműködésével kidolgozott és a szaktárcának megvalósítási javaslattal benyújtott kiskérdőző fejlesztési ágazati stratégia részét képezte. A megvalósítási formáját azonban csak 2018-ban sikerült megvalósítani.

A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás - a **Felhívás kódszáma:** VP3-14.1.1-18 – meghirdetését a lap terjedelmi korlátai miatt nem tudjuk teljes egészében bemutatni, azonban a legfontosabb pontjait ismertetjük.

Kiemelt fejezetek

1.2. A rendelkezésre álló forrás

A Felhívás meghirdetésekor, a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg, **0.68 milliárd Ft.**

Jelen Felhívás forrását az EMVA és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja. A támogatott támogatási kérelmek várható száma: **350 db**.

1.3. A projekt keretében megvalósítandó tevékenységek

1. A támogatás **alaptámogatásból** és **kiegészítő támogatásból** áll.
2. Kiegészítő támogatás kizárólag az alaptámogatással együtt igényelhető.
3. Az alaptámogatáshoz a kiegészítő támogatások egymástól függetlenül igényelhetők, azonban a kiegészítő támogatások igénybevétele nem kötelező.

3.1.1.1. Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenységek:

1. A támogatást igénylő által tartott ENAR adatbázisban nyilvántartott 1 évet betöltött tejhasznosítású anyajuhok és/vagy anyakecskék után 3 éven keresztül támogatási évente állategységenként, (a továbbiakban: ÁE) a támogatási kérelem kedvező elbírálását követően 2021-ig, meghatározott mértékű támogatás vehető igénybe, amennyiben az állattartó e Felhívásban meghatározott kötelezettséget vállal és annak eleget tesz.

2. Alaptámogatáshoz kapcsolódó tevékenységek:

- a) Állatsűrűsége vonatkozó kötelezettség betartása érdekében a támogatást igénylő köteles a támogatott tenyészetben a tejhasznosítású juhok és kecskék számára, az előírtnál 20%-al nagyobb, azaz 1,2 m² nagyságú férőhelyet biztosítani egyedenként, azaz 1,2 m²-en legfeljebb 0,15 ÁE tartható.
- b) Gondozói felügyeletre vonatkozó kötelezettség betartása érdekében a 807/2014/EU rendelet 10. cikk a) pontjának „állatgondozás” előírása szerint a támogatást igénylő a tejhasznosítású juhokat és/vagy kecskéket naponta legalább két alkalommal ellenőrzi.
- c) Fejési technológiára és preventív beavatkozásokra vonatkozó kötelezettség betartása érdekében a 807/2014/EU rendelet 10. cikk a) pontjának „állatgondozás” előírása szerint a támogatást igénylő köteles a tejhasznosítású juhok és/vagy kecskék gondozását végző minden személlyel a fejési szabályzat tartalmát megismertetni, és a fejési szabályzathoz kapcsolódóan elméleti és gyakorlati oktatást biztosítani. A támogatást igénylő köteles a tejhasznosítású juhok és/

vagy kecskék lábvég betegségeinek megelőzése céljából körmolést és lábfüröztést végezni.

3.1.2.1. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek:

1. Kiegészítő támogatáshoz kapcsolódó tevékenységek:

- a) Természetes körülmények biztosítására vonatkozó kötelezettség betartása érdekében a 32/1999. (III.31.) FVM rendelet 5.§ (1)–(2) bekezdésében foglaltakon túl, többletvállalásként a támogatást igénylő semmilyen formában nem alkalmazhat a tejhasznosítású juhok és/vagy kecskék leköltésével járó tartási módot.
- b) Takarmányozásra vonatkozó kötelezettség betartása érdekében a 807/2014/EU rendelet 10. cikk a) pontjának „az állattartás természetes igényeivel összhangban lévő víz- és takarmányellátás” előírása szerint a támogatást igénylő a megfelelő víz és megfelelő takarmányozást, többletvállalásként a nyalósóhoz való korlátlan és folyamatos hozzáférést biztosítja a tejhasznosítású juhok és/vagy kecskék számára.

3.4.1.1. Műszaki és szakmai elvárások

I. Általános követelmények

1. A támogatást igénylő a támogatási kérelem beadásának napján a juh- és kecskék egységeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszerében (továbbiakban: ENAR) hibátlanul bejelentett, továbbtartásos füljelzővel megjelölt támogatható állatot tart, és tenyészete(i) maradéktalanul megfelelnek a hatályban lévő állattartási előírásoknak. A kifizetések csak az 1306/2013/EU rendelet VI. címének I. fejezete alapján megállapított kötelező előírásokon (kölsönös megfeleltetés) és egyéb kötelező követelményeken túl vállalt kötelezettségvállalásokra terjed ki.
2. A támogatást igénylő köteles a vállalt, e Felhívásban meghatározott kötelezettségeket a teljes támogatási időszak alatt betartani.
3. A minimálisan támogatható állatlétszám 2 állategységnek – azaz 14 állatnak – megfelelő támogatható állategyed.
4. A támogatást igénylő vállaltat 3 évre vonatkozóan a kötelezettségvállalási időszak első napján a tenyészetében megtalálható tejhasznosítású anyajuh vagy anyakecske állatlétszám alapján teszi meg.

5. A Felhívásban való részvétel esetén egy támogatást igénylő csak egy érvényes támogatási kérelemmel rendelkezhet.

II. A támogathatóság feltételei

1. Jelen Felhívás szerinti támogatásra a támogatást igénylő akkor jogosult, ha
 - a) az ENAR-ban nyilvántartott támogatható állatot tart és
 - b) rendelkezik a Felhívás megjelenését követően a támogatási kérelem benyújtási napjáig kiállított, hatósági állatorvos által ellenjegyzett nyilatkozattal, arról, hogy a támogatási kérelemben megjelölt tenyészetek maradéktalanul megfelelnek a hatályban lévő állattartási előírásoknak,
 - c) a Tenyészet Információs Rendszerben (továbbiakban: TIR) legkésőbb a kötelezettség vállalási időszak első napjától (2019. január 1.) a támogatási kérelemben szereplő állatok tenyészetének állattartójaként szerepel a TIR-ben feltüntetett, a mezőgazdasági, agrár- vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Támogatási tv.) szerinti ügyfél-azonosítójával.
 - d) rendelkezik, jelen Felhívás 14. melléklete szerinti, államilag elismert termelői szervezet igazolásával, arra vonatkozólag, hogy a támogatást igénylő juh és/vagy kecsketej termelő.
2. A támogatást igénylőnek a teljes támogatási időszak alatt be kell tartania:
 - a) az 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet 1. számú mellékletében foglalt, „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartására vonatkozó előírásokat,
 - b) a kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó ellenőrzések lefolytatásával, valamint a jogkövetkezmények alkalmazásával kapcsolatos szabályokról szóló 81/2009. (VII. 10.) FVM rendeletben foglalt követelményeket,
 - c) az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételeinek szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet vonatkozó előírásait.
3. A támogatott tenyészetekben bekövetkező változásokat (pl.: új tenyészet bevonás, tenyészet összevonás) 15 napon belül, elektronikusan, az ügyfélkapun keresztül be kell jelenteni.

4. A támogatást igénylőnek a teljes támogatási időszak alatt a támogatási kérelemben feltüntetett tenyészetek vonatkozásában be kell tartania az alap- és a vállalt kiegészítő támogatásra vonatkozó kötelezettséget.
5. A támogatást igénylő köteles a teljes támogatási időszak alatt legalább a támogatói okiratban jóváhagyott állatlétszám tartására.
6. Az állatsűrűségi feltétel teljesülésének megállapításához az ENAR nyilvántartásban szereplő juh és kecske állatlétszám, valamint az istálló(k) és a nyitott állattartó létesítmény(ek) nyilvántartott területértékét kell figyelembe venni. Az állatsűrűségi adatok meghatározása a 7. mellékletben leírtak alapján történik.
7. A kötelezettségvállalások részletes leírása a Felhívás 1. számú mellékletében található.

III. Az állatsűrűsége vonatkozó kötelezettség

1. A hazai állattenyésztésben alapműnek számító, Dr. Horn Péter által szerkesztett állattenyésztési szakkönyv 1 m² férőhely szükségletet határoz meg az anyajuhok és/vagy anyakecskék részére. A támogatást igénylő köteles a támogatott tenyészetben a tejhasznosítású juhok és kecskék számára az előírtnál 20%-kal nagyobb, azaz 1,2 m² nagyságú férőhelyet biztosítani egyedenként. Tehát 1,2 m²-en legfeljebb 0,15 AE tartható.
2. Az állatsűrűségi feltétel teljesülésének megállapításához az ENAR nyilvántartásban szereplő juh és kecske állatlétszám, valamint az istálló(k) és a nyitott állattartó létesítmény(ek) nyilvántartott területértékét kell figyelembe venni. Az állatsűrűségi adatok meghatározása a 7. mellékletben leírtak alapján történik.

IV. A gondozói felügyeletre vonatkozó kötelezettség

1. A támogatást igénylő – többletkötelezettség-vállalásként a gondozói felügyeletre az állatjóléti rendeletben meghatározott állatjóléti előírásokhoz képest – köteles a támogatott tenyészet(ek)ben tartott tejhasznosítású anyajuhokat és/vagy anyakecskéket naponta legalább két alkalommal ellenőrizni.
2. A támogatást igénylő köteles a pályázati Felhívás 10. melléklete szerinti telepi munkanaplót – napi rendszerességgel – vezetni.

V. A fejési technológia és preventív beavatkozásokra vonatkozó kötelezettség

1. A támogatást igénylő a kiskérődzők láb-

vég betegségeinek megelőzése céljából, a 807/2014/EU rendelet 10. cikk a) pontjának „állatgondozás” előírásán túl, félévente köteles gondoskodni a körmölésről és lábfürösztésről.

2. A körmölés, valamint a lábfürösztés megtörténtét a 10. melléklet szerinti telepi munkanaplóban kell vezetni.
3. A támogatást igénylő támogatott tenyészetként köteles fejési szabályzatot készíteni, és azt a tartási helyen őrizni.
4. A támogatást igénylő köteles a támogatott tenyészetben a tejhasznosítású juhok és/vagy kecskék gondozását végző minden személlyel a fejési szabályzat tartalmát évente legalább egyszer az alkalmazáshoz szükséges mértékben megismertetni. A fejési szabályzathoz kapcsolódó elméleti és gyakorlati oktatásról a 11. melléklet szerinti jelenléti ívet kell felvenni.

VI. A természetes körülmények biztosítására vonatkozó kötelezettség

Az állatok tartója semmilyen formában nem alkalmazhat az állatok lekötésével járó tartási módot, továbbá az erről szóló, hatósági állatorvos igazolását a kifizetési kérelemhez benyújtani köteles. (17. melléklet)

VII. A takarmányozásra vonatkozó kötelezettség

1. A támogatást igénylő köteles a 807/2014/EU rendelet 10. cikk a) pontjának „az állattartás természetes igényeivel összhangban lévő víz- és takarmányellátás” előírásán túl a támogatható tenyészetében található állomány számára a kérődzők vízszükségletének megfelelő vízhez való korlátlan és folyamatos hozzáférést biztosítani.
2. A támogatást igénylő köteles a takarmányozás során a nyalósóhoz való korlátlan és folyamatos hozzáférést biztosítani, és a telepi munkanapló részét képező, nyalósó nyilvántartást vezetni.

VIII. Tranzakciós költségek térítése

1. A támogatást igénylő a 1305/2013/EU 33. cikk (3) bekezdése alapján tranzakciós költségek fedezésére jogosult támogatási igényt benyújtani.
2. A tranzakciós költség a vonatkozó évi kifizetési igénylés bírálata során meghatározott AE alapján kerül meghatározásra.

3.5.1. A projekt megkezdése

A kötelezettségvállalási időszak kezdete 2019. január 1. A támogatott projekt meg-

kezdtségére vonatkozó részletes szabályozást az ÁUF 8. pontjának 6.1. alpontja tartalmazza.

3.5.2. A projekt végrehajtására rendelkezésre álló időtartam

A projekt fizikai befejezésére a projekt megkezdését követően 36 hónap áll rendelkezésre. A projektek 2019. január 1. és 2021. december 31. között valósulnak meg. A 3 éves kötelezettségvállalási időszak kifizetési évente valósíthatóak meg, jogvesztő határidővel. A támogatást igénylőnek a projekttel kapcsolatosan az utolsó évi kifizetési igénylésére jogvesztő határidővel 2022-ben van lehetősége.

4.3. A támogatási kérelem benyújtásának határideje és módja

1. A támogatási kérelmet kizárólag elektronikus úton, (az ügyfél-nyilvántartási rendszerben kérelemre nyilvántartásba vett ügyfél) ügyfélkapun keresztül, az egyes mezőgazdasági és agrár-vidékfejlesztési támogatások igénybevétele esetén az elektronikus kérelembenyújtás alkalmazásáról szóló kormányrendeletben meghatározott elektronikus űrlapkitöltő szolgáltatás segítségével előállított elektronikus űrlapon, ügyfélkapun keresztül lehet benyújtani az alábbi ütemezés szerint: **2018. december 1. és 2018. december 21. között.**
2. A határidők elmulasztása jogvesztő hatályú.
3. A támogatási kérelemben az alábbi adatokat szükséges feltüntetni:
 - a) az állattartóhoz kapcsolódó ügyfél-azonosító adatok,
 - b) a tenyészetet azonosító adatok,
 - c) igényelt állatlétszám,
 - d) az állatjóléti kötelezettségvállalások és az tranzakciós költség igénylése,
 - e) a többletpont beszámításhoz szükséges információkat.
4. A támogatási kérelemhez csatolandó dokumentumokat elektronikus úton, szkennelés útján előállított olvasható formában kell csatolni a kérelemhez.
5. Forráskimerülés esetén az IH vezetője külön IH közleményben rendelkezik a támogatási kérelem benyújtási időszak lezárásáról.
6. A támogatási kérelem IH általi elektronikus fogadásának tényét a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszerben (a továbbiakban: KR) az ügyfél ügyfélkapus tárhelyére történt feltöltés jelenti, benyújt-

tásának időpontját pedig a támogatást igénylő vagy meghatalmazottjának ideiglenesen fenntartott értesítési tárhelyére automatikusan kapott KR dokumentum igazolja. Az IH elektronikus úton értesíti a támogatást igénylőt a beérkezett támogatási kérelem adatairól.

7. A támogatási kérelem, valamint kifizetési igénylés meghatalmazott általi benyújtásának szabályait az ÁÚF tartalmazza.

5.1. A támogatás formája

Jelen Felhívás keretében nyújtott támogatás vissza nem térítendő támogatásnak minősül.

I. A kifizetési igénylés benyújtása

- Kifizetési igénylést az nyújthat be, aki támogatói okirattal rendelkezik, támogatási kérelmet nyújtott be, vagy a kötelezettség átadására irányuló kérelemben a kötelezettség átvevőjeként szerepel, de jogerős támogatási döntéssel még nem rendelkezik (pl.: nem elbírált támogatási kérelemmel és kötelezettség átvállalását igazoló kérelemmel rendelkezők, kifogás alatti döntések). Utóbbi két esetben is a valóságnak megfelelően kell a kifizetési igénylést benyújtani.
- A kifizetési igénylésben azon állategyedek egyedi azonosító számát kell feltüntetni, amelyekkel a kifizetést igénylő vállalt tartási kötelezettségét teljesítette. A kifizetési igénylésben a támogatásra jogosult állategyedek létszámának tekintetében történő túligénylés nem von maga után szankciót.
- A kifizetési igénylés benyújtására és elbírálására az Európai Parlament 1306/2013/EU rendelete, a Bizottság 640/2014/EU rendelete, a Bizottság 641/2014/EU rendelete, és a Bizottság 809/2014/EU végrehajtási rendelete alkalmazandók. A támogatási jogosultságnak történő megfelelés, illetve a támogatói okirat önmagában nem eredményezi az adott támogatási évre vonatkozó kifizetést. A kifizetés kizárólag kifizetési igénylés benyújtásával igényelhető.
- A kifizetési kérelmet évente az egységes kérelemről szóló rendelet szerinti egységes kérelem részeként, a rendeletben foglalt szabályoknak megfelelően kell elektronikusan, ügyfélkapun keresztül benyújtani. Az egységes kérelem benyújtására vonatkozó határidő jogvesztő hatályú.

5.2. A támogatás mértéke, összege

- A vállalt kötelezettségek következtében felmerülő többletköltségek és elmaradt bevétel ellentételezése.

- A támogatás Állat Egység (ÁE = livestock unit LU) alapon kerül kifizetésre.

Tejhasznosítású juh- és kecske támogatás mértékek:

A) Alaptámogatás	
Kötelezettségvállalás	A támogatás mértéke eurónak megfelelő forintösszeg/ÁE/év
Állatsűrűsége vonatkozó kötelezettség:	
anyajuh és anyakecske esetében	32,1
Gondozói felügyeletre vonatkozó kötelezettség	6
Fejési technológiára és preventív beavatkozásokra vonatkozó kötelezettség	10

B) Kiegészítő támogatás	
Kötelezettségvállalás	A támogatás mértéke eurónak megfelelő forintösszeg/ÁE/év
Természetes körülmények biztosítására vonatkozó kötelezettség	6
Takarmányozásra vonatkozó kötelezettség	6
A tranzakciós költségek megtérítésének mértéke	3 eurónak megfelelő forintösszeg/ÁE/év átalányköltség (lump sum).

6.1. A támogatási kérelem elkészítése során csatolandó mellékletek listája

A támogatási kérelem elkészítésekor a következő mellékleteket szükséges csatolni:

- A támogatási kérelemhez mellékelni kell a 3. számú mellékletben szereplő, a támogatást igénylő által tett, hatósági állatorvos által ellenjegyzett nyilatkozatot arról, hogy az ügyfél támogatási kérelemben megjelölt tenyésztete(i) maradéktalanul megfelel(nek) a hatályban lévő állatjóléti előírásoknak. A nyilatkozat az ügyfél aláírása nélkül is érvényes.
- A támogatási kérelemhez mellékelni kell a támogatási kérelem pontozásához szükséges dokumentumok másolati példányát, amennyiben releváns:
 - végzettséget igazoló dokumentumok: bizonyítvány vagy oklevél másolatán túl – a következő dokumentumok valamelyikét kell mellékelni:
 - munkáltatói igazolást, amely igazolja, hogy a megfelelő végzettséggel rendelkező személy a gazdasági társaság alkalmazottja, vagy
 - társasági szerződés másolatát, amely tartalmazza, hogy a megfelelő végzettséggel rendelkező személy a gazdasági társaság tagja, vagy vezető tisztségviselője, vagy

(iii) családi gazdaság nyilvántartásba vételéről szóló határozat másolatát, amely tartalmazza, hogy a megfelelő végzettséggel rendelkező személy a családi gazdaság tagja;

- tejhasznosítású juh- és kecskeágazatban elismert terméktanács és/vagy elismert tenyésztőszervezet és/vagy elismert termelői csoport igazolását;
- államilag elismert juh- kecsketej termelői szervezet igazolását;
- minőségrendszerekben való részvételt igazoló okirat másolatát;
- az ökológiai tanúsító szervezettel kötött szerződés másolatát (amennyiben a támogatást igénylő támogatási kérelmet adott be a VP ökológiai gazdálkodásra való áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása pályázati felhívásra, és csatolta az ökológiai tanúsító szervezetek valamelyikével kötött szerződést, vagy a VP egyéb felhívásának támogatási kérelméhez már csatolta az említett szerződést, akkor annak ismételt beküldése nem szükséges);
- többségi állami tulajdonban álló gazdasági társaság, illetve központi költségvetési szerv esetén a felhívás 4.1 pontja szerinti hozzájárulást igazoló dokumentumot.

Felhívjuk a tisztelt érdekelt termelők figyelmét arra, hogy a támogatással kapcsolatos minden információ megtalálható és letölthető a **Magyar Juh- és Kecsketejgazdasági Közhasznú Egyesület** – (www.mjkkhe.hu), a Széchenyi 2020 program – (<https://www.palyazat.gov.hu>), és az MJKSZ honlapjáról (www.mjkszh.hu).

A támogatási igény benyújtásához szükséges államilag elismert termelő szervezeti igazolás (14-es melléklet) megszerzése céljából haladéktalanul keressék meg a **Magyar Juh- és Kecsketejgazdasági Egyesületet** (E-mail: mjkkhe@gmail.com; tel.: +36-30-636-9802; web: www.mjkkhe.hu), az államilag elismert tenyésztő szervezeti igazolás (15. melléklet) megszerzéséhez pedig vegyék fel a kapcsolatot a **Magyar Juh- és Kecsketejgazdasági Szövetséggel**.

A terméktanács tagssággal kapcsolatosan pedig vegyék fel a kapcsolatot a Juh- és Kecsketej Terméktanács és Szakmaközi Szervezettel (juhtermektanacs@upcmail.hu).

DR. KUKOVICS SÁNDOR
JÁVOR BENCE